



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



SWOT – 3 ANALÝZY PRIORITNÍCH PROBLÉMOVÝCH OBLASTÍ PRO ORP DOMAŽLICE



1. NEDOSTATEČNÁ FINANČNÍ PODPORA ORGANIZAČNÍHO, MATERIÁLNÍHO A VZDĚLÁVACÍHO ZABEZPEČENÍ ROZVOJE ČTENÁŘSKÉ GRAMOTNOSTI A PREGRAMOTNOSTI

Přesné znění SWOT – 3 analýzy uvádí tabulka č. 30.

Koncem roku 2015 měly školy možnost využít dotační program „Čtenářské dílny jako prostředek ke zkvalitnění čtenářství a čtenářské gramotnosti“. Díky tomuto programu si mohly pořídit vybavení čtenářských koutků a dílen a tuto příležitost skutečně využily. Je to zároveň jedna z možností, jak by v budoucnu mohly školy rekonstruovat a pořizovat vybavení pro rozvoj čtenářské gramotnosti a pregramotnosti. Jedním z praktických poznatků je skutečnost, že při projektování nových nebo při přestavbě stávajících školských zařízení zpravidla nejsou pedagogové k připomínkování projektu přizváni, aby mohli doporučit dostatečné prostory pro speciální učebny, školní knihovnu apod.

Další možností, jak podpořit rozvoj v této oblasti, je spolupráce školních a obecních knihoven, kdy by mohlo dojít např. k efektivnějšímu využití finančních prostředků, neboť by nedocházelo k nákupu stejných knižních titulů do školních a obecních knihoven a naopak by se knihovny mohly doplňovat. Skutečností zůstává, že se obecní knihovny s ohledem na čtenářskou základnu více orientují na dospělé, na druhé straně ale disponují informačním vybavením pro vyhledávání nově vydávané literatury, včetně dětské, a jistě by dokázaly se školami spolupracovat i při určité „dělbě“ nákupu beletristické nebo populárně – naučné dětské literatury. Zlepšit orientaci v dostupné literatuře pro děti a žáky by pomohlo společné sdílení knižních fondů školních a obecních knihoven v regionu. Navíc je možné využít existujících knihovnických akcí – Česko čte dětem, Noc s Andersenem apod. – a ve spolupráci s mateřskými i základními školami do nich zapojit více dětí i s rodiči.

S ohledem na region je ale nutné najít způsob, jak zpřístupnit tyto akce pro malé obecní knihovny, které fungují jen v omezeném, zpravidla odpoledním provozu, a zatím nejsou na dětského čtenáře vybaveny. Přesto by se mohly stát místem nebo alespoň koordinátorem meziknihovnických výpůjček (s přímou dodávkou zejména do mateřských škol), spoluorganizátorem pro společné čtení rodičů s dětmi, místních „Nocí s Andersenem“ či jiných akcí, vedoucích k podpoře čtenářství. Opomenuta by také neměla být možnost zapojení širší veřejnosti, zejména seniorů, do předčítání, vyprávění apod.



Další zajímavá spolupráce by byla s regionálními muzei, kulturními zařízeními apod. Školy by např. mohly navrhnout, jaký program by pro ně byl zajímavý. Bylo by možné vytvořit automatické informační kanály ohledně propagace na pořádané akce v knihovnách, muzeích i jiných kulturních zařízeních. Jednou z navržených organizačních forem vzájemné informovanosti o akcích pro školy, pedagogy i kooperující veřejnost by mohly být webové stránky (krajského) školského odboru, které již nyní přinášejí pedagogům důležité informace.

Velkým problémem v rozvoji čtenářské gramotnosti a pregramotnosti se ukázaly finance, a to jak na personální zajištění provozu centrálních školních knihoven, které se hodí spíše pro žáky 2. stupně, tak i pro čtenářské koutky, které jsou tvořeny především pro žáky 1. stupně a v mateřských školách. Posílení rozpočtu základních škol o několik hodin týdně pro pracovníka, který by vykonával funkci knihovníka nebo pedagogického dohledu v knižních koutcích, případně vedl čtenářský kroužek, by výrazně zlepšilo podmínky pro rozvoj čtenářské gramotnosti žáků. Mateřské školy v regionu by uvítaly externího pracovníka, který by měl na starosti více mateřských škol a zajišťoval funkci „mobilní knihovny“ v rámci meziobecní spolupráce.

Důležitou podmínkou rozvoje čtenářské gramotnosti je bezprostřední nabídka knih (přímo ve třídě, čtenářském koutku, školní knihovně) a aktivní využívání zejména populárně naučných knih vyučujícími i v ostatních předmětech (mimo český jazyk). Doporučuje se zavedení čtenářských dílen do výuky na 1. i 2. stupni základních škol.

Problémem při rozvoji zejména čtenářské pregramotnosti dětí předškolního věku je nedostatek vzdělávacích akcí pro pedagogy mateřských škol, například pro práci s textem, používání interaktivních metod rozvoje čtenářské pregramotnosti, pro prožitkové učení. Proto budou v rámci MAP uspořádány akce, kde se mohou pedagogové s těmito způsoby výuky seznámit. Pedagogové by uvítali pravidelné setkávání a sdílení příkladů dobré praxe v oblasti čtenářské gramotnosti a pregramotnosti.



Tabulka č. 30: SWOT – 3 analýza prioritní problémové oblasti „Nedostatečná finanční podpora organizačního, materiálního a vzdělávacího zabezpečení rozvoje čtenářské gramotnosti a pregramotnosti“

Nedostatečná finanční podpora organizačního, materiálního a vzdělávacího zabezpečení rozvoje čtenářské gramotnosti a pregramotnosti	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
- Nově vybavené knihovny a čtenářské koutky díky nedávným dotacím - Zájem pedagogů MŠ a ZŠ vytvářet čtenářsky podnětné prostředí	- Nemožnost financování pozice knihovníků v základních školách - Nedostatek finančních prostředků k personálnímu zajištění pedagogického dozoru čtenářských koutků - Nedostatek vzdělávacích akcí pro pedagogy pro rozvoj čtenářské pregramotnosti
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
- Dotační programy na rozvoj čtenářské gramotnosti a pregramotnosti - Spolupráce školních knihoven s obecními knihovnami a dalšími institucemi (např. muzei) - Pořádání vzdělávacích akcí pro pedagogy pro rozvoj čtenářské pregramotnosti v rámci MAP	- Nedostatek finančních prostředků na nákup aktuální beletrie a populárně - naučné literatury - Nefektivní využívání finančních prostředků při absenci spolupráce školních a obecních knihoven

Zdroj: Závěry z jednání pracovních skupin MAP na území SO ORP Domažlice

2. ABSENCE ORGANIZOVANÉHO ZAJIŠTĚNÍ VÝMĚNY ZKUŠENOSTÍ, VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGŮ A NEDOSTATEČNÉ MATERIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ V OBLASTI MATEMATICKÉ GRAMOTNOSTI A PREGRAMOTNOSTI

Přesné znění SWOT – 3 analýzy uvádí tabulka č. 31.

Zásadním problémem rozvoje matematické pregramotnosti a gramotnosti se jeví absence organizátora, který by pedagogům nabízel možnost dalšího vzdělávání, a to zejména prezentací alternativních výukových metod (např. Hejného metoda), výměnu zkušeností z využívání ICT technologií ve školním prostředí a dostupné výukové programy pro ICT zařízení. Řada pedagogů si pro matematiku a další vyučovací předměty vytváří vlastní výukové materiály nebo vyhledávají různé výukové aplikace, často bez garance vyzkoušené kvality.



Veřejné sdílení výukových programů, které si někteří pedagogové samostatně vytváří, naráží na fakt, že za tuto osobní aktivitu nejsou oceněni a školy si v rámci „boje o žáky“ chrání své pedagogické know-how.

Zájem pedagogů o další vzdělávání v této oblasti naráží na personální překážky spočívající jednak v nedostatku času pedagogů, pokud jsou školení mimo pracovní dobu a v jiném místě, jednak v nedostatku financí škol na hrazení zástupů za pedagogy, kteří jsou školeni. Současně by uvítali pravidelná (pololetní) setkávání spojená se sdílením příkladů dobré praxe a předávání informací o novinkách v oboru. Chybí dřívější tzv. oborová setkávání. V regionu existuje nabídka pedagogů - lídrů, kteří mohou nabídnout workshopy na téma výuky v oblasti matematické a digitální gramotnosti.

Nedostatečné materiální vybavení pro rozvoj matematické pregramotnosti spočívá v nedostatku finančních prostředků (na exkurze do IQ parku, Techmanie, do jiných školských zařízení s předváděním výukových metod apod.) a materiálně technických prostředků (pomůcky, nástroje, literatura, výukové programy apod.).

Nejen pedagogická, ale především rodičovská veřejnost není dostatečně informována o různých způsobech výuky matematiky. Pedagogický sbor bývá rozdělen na dva tábory ohledně nové výukové metody. Záleží na řediteli školy, jakou podporu vytvoří pro inovativní pedagogy a dá jim prostor pro další sebevzdělávání a používání nových výukových metod. Současně by však měl zajistit aktivní informování rodičů o alternativních způsobech výuky matematiky. Jen zřídka fungují matematické kroužky, opět jsou limitem především finanční prostředky školy.



Tabulka č. 31: SWOT – 3 analýza prioritní problémové oblasti „Absence organizovaného zajištění výměny zkušeností, vzdělávání pedagogů a nedostatečné materiální zabezpečení v oblasti matematické gramotnosti a pregramotnosti“

Absence organizovaného zajištění výměny zkušeností, vzdělávání pedagogů a nedostatečné materiální zabezpečení v oblasti matematické gramotnosti a pregramotnosti	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• Zájem pedagogů sdílet příklady dobré praxe • Zájem pedagogů o výměnu informací a zkušeností napříč vzděláváním	• Časová náročnost a nedostatek financí na podporu setkávání pedagogů • Nedostatečné materiální zabezpečení pro rozvoj matematické gramotnosti a pregramotnosti • Nedostatečná osvěta v oblasti matematické gramotnosti a pregramotnosti
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
• Využití stávajících informačních kanálů mezi školami napříč vzděláváním • Zavedení pravidelných setkávání pedagogů • Vybavení pomůckami a digitálními potřebami pro rozvoj matematické gramotnosti a pregramotnosti	• Nezájem zřizovatele podporovat vzájemná setkání pedagogů • Nemožnost vyčlenit finanční prostředky na zajištění výměny zkušeností pedagogů • Nemožnost vyčlenit finanční prostředky na nákup pomůcek

Zdroj: Závěry z jednání pracovních skupin MAP na území SO ORP Domažlice

3. NEDOSTATEK ČASOVÝCH A FINANČNÍCH MOŽNOSTÍ K DALŠÍMU VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ V OBLASTI DIGITÁLNÍCH KOMPETENCÍ

Přesné znění SWOT – 3 analýzy uvádí tabulka č. 32.

Problémem při rozvoji digitálních kompetencí v ZŠ není ani tak nedostatek ICT techniky, protože tu si eventuelně školy dokážou pořídit z dotačních programů, ale nedostatek lokálních možností pro vzdělávání pedagogů ve využívání ICT techniky při výuce různorodých školních předmětů.

Rychlý technický pokrok často „znehodnocuje“ nakoupenou ICT techniku a technologie, překonává ji dříve, než může být naplánována a zakoupena nová. Vybavení škol rychle zastarává,



často žáci disponují novými ICT prostředky dříve, než je má hromadně k dispozici škola. Odtud plyne i identifikovaný problém, jak do výuky zapojit žáky s různými typy softwarového vybavení osobních notebooků, tabletů apod., když škola nemá na zakoupení jednotné ICT techniku pro všechny žáky. S ICT technikou a technologiemi také rostou finanční náklady na její údržbu a aktualizaci softwaru.

Příkladem překonávání výukových pomůcek jsou interaktivní tabule, jejichž využití i přes značnou vybavenost škol již nepostačuje nárokům výuky. Kriticky je pohlíženo i na nedostatek výukových programů pro interaktivní tabule. Preference je dávana více mobilním a dotykovým zařízeními ve třídě.

Tím více je akcentován problém sebevzdělávání pedagogů v oblasti jejich digitálních kompetencí. Na jednání pracovních skupin byl opakovaně vysloven názor, že pro používání interaktivních tabulí, ale i další ICT techniky a technologií, chybí organizovaná školení pedagogů. Na školách jsou např. nově pořízené notebooky, ale pedagogové nemají dostatečné znalosti na to, aby je využili. Tematické vzdělávací akce jsou organizovány v Plzni, pokud se tedy rozhodne učitel zvýšit digitální kompetence, musí na celý den opustit své pracoviště, což je např. u malotřídních ZŠ (které tvoří 44 % základních škol v regionu), kdy jsou na celé škole např. čtyři pedagogové, problematické.

Navíc ze zkušeností s mladými absolventy pedagogických fakult plyne, že také oni nejsou stále dostatečně pro výuku s ICT technikou připraveni. Na fakultách je tomuto tématu věnována malá pozornost, chybí i následné kurzy, ve kterých by si mohli absolventi znalosti doplňovat.



Tabulka č. 32: SWOT – 3 analýza prioritní problémové oblasti „Nedostatek časových a finančních možností k dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti digitálních kompetencí“

Nedostatek časových a finančních možností k dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti digitálních kompetencí	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• Zájem pedagogů o další vzdělávání v oblasti ICT • Zájem pedagogů využívat ICT techniku nejen při hodinách informatiky • Zájem pedagogů využívat mobilní ICT techniku	• Nedostatek lokálních vzdělávacích akcí a s tím spojená časová náročnost z důvodu konání vzdělávacích akcí až v Plzni • Problematické financování zástupu v případě, že se pedagog vzdělává • Nedostatečná kvalifikace pedagogů pro práci s ICT technologiemi
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
• Finanční dotace na zástup při vzdělávání pedagoga • Organizace lokálních vzdělávacích aktivit • Organizace vzdělávacích akcí přímo na školách	• Pedagogové se přestanou vzdělávat v oblasti ICT • Pedagogové nebudou umět reagovat na vyvíjející se oblast ICT • Pedagogové přestanou využívat ICT techniku ve výuce

Zdroj: Závěry z jednání pracovních skupin MAP na území SO ORP Domažlice

4. NEODPOVÍDAJÍCÍ HMOTNÁ PODPORA PRO ROZVOJ POLYTECHNICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ NA ZŠ

Přesné znění SWOT – 3 analýzy uvádí tabulka č. 33.

Životní styl dnešních rodin vytváří nedostatečné podněty pro získání praktických dovedností a manuální zručnosti dětí. Podceňování technického vzdělání a nezájem žáků o polytechnické předměty je jedním z negativních trendů současného školství. Přitom motivem pro rozvoj polytechnického vzdělávání je fakt, že na trhu práce roste zájem o pracovníky s technickým vzděláním a dovednostmi. Střední i vysoké školy mají zájem o příliv uchazečů o technické obory a vytvářejí jim řadu pobídek. Základní školy by uvítaly podporu od podnikatelského sektoru alespoň pro žáky 2. stupně, resp. věcnou nebo finanční pomoc pro polytechnickou výuku. Vítanou spoluprací s praxí jsou exkurze do provozů firem nebo středních technických škol.

Velkým problémem jsou nedostatečné prostory a nedostatečné vybavení základních škol pro výuku polytechnických předmětů. Chybí učebny polytechnické výuky, laboratoře, technické dílny,



kuchyňky, venkovní prostory s příslušným vybavením. Zatím nebyla prověřena možnost společného sdílení vybraných prostor nebo školních pomůcek pro polytechnickou výchovu několika školami.

Dalším problémem je nedostatek finančních prostředků pro pedagogy za vedení volitelných předmětů a kroužků. Toto může zčásti řešit spolupráce se zájmovými organizacemi, které se chtějí na rozvoji polytechnického vzdělávání podílet, jelikož disponují kvalifikovanými odborníky. V podmínkách regionu vytváří značnou nabídku Dům dětí a mládeže, který by však potřeboval rozšířit své zázemí o dílnu.

Zajímavým podnětem vzešlým z pracovní skupiny byla profese „kočovného vědce“, který by po vzoru divadelních spolků objížděl školy s připravenými pokusy, elektromechanickými zařízeními, ukázkami technických zajímavostí apod. Tento způsob uvítaly zejména zástupkyně mateřských školek. Mohlo by se jednat o zaměstnance DDM, studenta technické školy apod. Důležitým aspektem využití této metody je nabídka dopoledních programů, kdy se ve školách odehrává výuková činnost.

Tabulka č. 33: SWOT – 3 analýza prioritní problémové oblasti „Neodpovídající hmotná podpora pro rozvoj polytechnického vzdělávání na ZŠ“

Neodpovídající hmotná podpora pro rozvoj polytechnického vzdělávání na ZŠ	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• Zájem trhu práce o technické pracovníky – motivace k polytechnickému vzdělávání • Nabídka zájmové činnosti v organizacích neformálního vzdělávání (např. DDM)	• Nedostatečné prostory pro výuku polytechnických předmětů • Nedostatečné vybavení pro výuku polytechnických předmětů • Nedostatek financí na úhradu volitelných předmětů
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
• Dotační tituly na úpravu prostor a pořízení vybavení • Spolupráce se zájmovými organizacemi (např. DDM) • Finanční motivace pedagogů k provozování kroužků	• Nemožnost kvalitního vzdělávání žáků v oblasti polytechniky • Nedostatečná motivace žáků k polytechnickému vzdělávání

Zdroj: Závěry z jednání pracovních skupin MAP na území SO ORP Domažlice



5. NEDOSTATEK KVALITNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGŮ MŠ V OBLASTI POLYTECHNIKY

Přesné znění SWOT – 3 analýzy uvádí tabulka č. 34.

Mezi silné stránky v oblasti polytechnického vzdělávání patří zájem pedagogů rozšiřovat své znalosti. Bohužel k tomu nemají vždy dobré podmínky. Na území SO ORP Domažlice není dostatečná a kvalitní nabídka vzdělávání pro pedagogy MŠ, i když metod a forem výuky je v oblasti polytechniky velké množství. Příležitostí tak je zavedení kvalitního lokálního vzdělávání, které by pedagogům pomohlo s takto obsáhlým tématem. Stálou překážkou je zastupitelnost pedagogů, kteří se mají účastnit dalšího sebevzdělávání.

Pomocí pro pedagogy mateřských škol by byla i kvalitní metodika pro výuku polytechniky.

Další možností, jak umožnit dětem se kvalitně vzdělávat, je spolupráce s institucemi, jako je např. Dům dětí a mládeže, technické školy, zájmová a neformální sdružení v regionu.

Tabulka č. 34: SWOT – 3 analýza prioritní problémové oblasti „Nedostatek kvalitního vzdělávání pedagogů mateřských škol v oblasti polytechniky“

Nedostatek kvalitního vzdělávání pedagogů MŠ v oblasti polytechniky	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
- Poměrně vysoká priorita ředitelů škol oblasti rozvoje polytechnického vzdělávání v MŠ - Zájem pedagogů MŠ i dětí vzdělávat se - Existence mnoha metod a forem polytechnického vzdělávání v MŠ	- Nedostatek financí na vzdělávání pedagogů MŠ - Nedostatečná nabídka kvalitního vzdělávání pro pedagogy MŠ - Nedostupnost kvalitní metodiky pro polytechnické vzdělávání
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
- Zavedení kvalitního lokálního vzdělávání pro pedagogy MŠ - Zlepšení spolupráce MŠ s ostatními institucemi (DDM, policie, hasiči...) - Tvorba kvalitní metodiky	- Orientace pedagogů MŠ na jiné oblasti - Úpadek polytechnického vzdělávání dětí

Zdroj: Závěry z jednání pracovních skupin MAP na území SO ORP Domažlice



6. VELKÝ POČET A VĚKOVÝ ROZSAH DĚTÍ VE TŘÍDÁCH MŠ

Přesné znění SWOT – 3 analýzy uvádí tabulka č. 35.

Třídy v mateřských školách s velkým počtem dětí v různých věkových kategoriích mají své výhody, a to především v tom, že se mladší děti učí od starších a starší děti se učí pomoci těm mladším. Další výhodou je tvorba přirozených skupinek dětí podle společných schopností, zájmů a osobností.

Naproti tomu je v takovýchto třídách ztížená situace pro pedagogy, prakticky nemají možnost individuálně se dětem věnovat a je velmi obtížné vytvářet výukové postupy, které nemohou být jednotné pro celou třídu. Jde zejména o skupinu 5 – 7letých dětí, které jsou již intenzivně připravovány na přechod do základní školy. Ve většině mateřských škol v regionu tak dochází k osobnímu kontaktu (návštěvě) předškolních dětí s první třídou základní školy jen jedenkrát v roce. Další specifickou skupinou jsou děti mladší tří let, které vyžadují mimořádnou pozornost a dohled i specifický výchovný program.

Je nutné se zmínit o problému, na který poukazuje většina pedagogů mateřských škol v regionu, a to narůstající počet dětí s logopedickými vadami. Některým dětem chybějí řečové a jazykové dovednosti plynoucí z nepodnětného rodinného prostředí. Je zaznamenáván nedostatek kvalifikovaných logopedů, špatná spolupráce mezi klinickým a školním logopedem, dlouhé intervaly mezi vyšetřením dětí. Je výhodné, pokud personální a prostorové podmínky umožňují vznik logopedických kroužků nebo tzv. logopedických chvil pro vyčleněnou skupinku dětí. Dalším problémem je nedostatek kvalifikovaného personálu pro práci s dětmi se SVP.

Pro skupinovou i individuální výchovu ve většině mateřských škol chybějí odpovídající prostory. Skupiny dětí nelze často prostorově oddělit, aby se navzájem nerušily. Vybavení pro různé pohybové, výtvarné, polytechnické a další vzdělávací aktivity je pro různé věkové skupiny odlišné, a pokud pro ně není dostatečný prostor, nemohou být dětem poskytovány.

Jestliže zatím chybějí finanční prostředky pro získání a udržení pedagogických i pomocných pedagogických pracovníků, je otázkou, zda při jejich přijetí pro ně bude dostatečné pracovní zázemí, dostatečné prostory pro společná setkávání s rodiči, prostory pro případné stáže odborných pracovníků (logopeda, speciálního pedagoga apod.).



Tabulka č. 35: SWOT – 3 analýza prioritní problémové oblasti „Velký počet a věkový rozsah dětí ve třídách mateřských škol“

Velký počet a věkový rozsah dětí ve třídách MŠ	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
- Tvorba přirozených skupinek v MŠ ne podle věku, ale dle schopností, zájmů, osobností dětí - Mladší děti se učí od starších, starší děti se rozvíjejí prosociálně (pomáhají mladším) - Možnost škol získat asistenta pedagoga financovaného státem	- Obtížně realizovatelná individuální práce s dětmi ve velkém počtu a rozsáhlé věkové struktuře - Náročnost při přípravě výukových postupů, které vzhledem k heterogenitě skupiny nemohou být jednotné pro celou třídu - Nedostatek pomocného pedagogického personálu pro práci s dětmi
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
- Rozdělení dětí podle věkových kategorií do jednotlivých tříd - Získání kvalifikovaných asistentů pedagoga a dalších (ne)pedagogických pracovníků	- Nemožnost dělit třídy z technických důvodů (nedostatek prostor) - Nedostatek kvalifikovaného personálu ve SO ORP - Nedostatek financí na získání, udržení a další vzdělávání pomocného pedagogického personálu

Zdroj: Závěry z jednání pracovních skupin MAP na území SO ORP Domažlice

7. NEDOSTATEČNÁ SPOLUPRÁCE ŠKOL RŮZNÝCH ÚROVNÍ A DALŠÍCH SPECIALIZOVANÝCH ORGANIZACÍ A SLUŽEB V OBLASTI INKLUZE

Přesné znění SWOT – 3 analýzy uvádí tabulka č. 36.

Mezi některými mateřskými a základními školami funguje spolupráce v oblasti navštěvování dětí a žáků různých stupňů vzdělávání, např. předškoláci v mateřské škole navštíví svoji budoucí základní školu nebo žáci 5. tříd neúplných základních škol navštíví základní školu, kde budou pokračovat ve vyšších třídách. Školy v tomto směru mají zájem spolupracovat. Problémem je časová a organizační náročnost tato setkávání uskutečňovat. Zajímavá spolupráce by byla i s různými specializovanými organizacemi a službami, kterých je na území SO ORP Domažlice široká nabídka. Naproti tomu stojí absence finančního ohodnocení takto spolupracujících aktérů.



Tabulka č. 36: SWOT – 3 analýza prioritní problémové oblasti „Nedostatečná spolupráce škol různých úrovní a dalších specializovaných organizací a služeb v oblasti inkluze“

Nedostatečná spolupráce škol různých úrovní a dalších specializovaných organizací a služeb v oblasti inkluze	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
- Ochota škol, specializovaných organizací a služeb navzájem spolupracovat - Rozmanitá nabídka specializovaných organizací a služeb - Dobrá praxe některých zařízení v ORP (pravidelné exkurze dětí některých MŠ na ZŠ i opačně a mezi některými ZŠ navzájem)	- Časová a organizační náročnost navázání a realizace spolupráce - Chybějící finanční ohodnocení spolupracujících aktérů
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
- Zavedení pravidelných setkání zástupců škol, specializovaných organizací a služeb (sdílení zkušeností i speciálních a kompenzačních pomůcek) - Zavedení pravidelných exkurzí dětí a žáků mezi různými stupni škol - Stáže pedagogických pracovníků v ostatních zařízeních (sdílení zkušeností, práce se speciálními a kompenzačními pomůckami, zkušenosti s prací asistenta pedagoga aj.)	- Nedostatek možností k exkurzím dětí a žáků mezi různými stupni škol a v důsledku toho problematický přechod dětí a žáků na různé úrovně vzdělávání - Separace specializovaných organizací a služeb od klasického vzdělávání dětí a žáků - Neuskutečňovaná setkání zástupců škol, specializovaných organizací a služeb z časových důvodů

Zdroj: Závěry z jednání pracovních skupin MAP na území SO ORP Domažlice

8. OBTÍŽNOST A FINANČNÍ NÁROČNOST UPRAVIT ORGANIZACI A PRŮBĚH VYUČOVÁNÍ V SOULADU S POTŘEBAMI ŽÁKŮ SE SVP

Přesné znění SWOT – 3 analýzy uvádí tabulka č. 37.

Pokud mají školy upravit organizaci a průběh vyučování v souladu s potřebami žáků se SVP, musí k tomu mít kvalifikované pedagogy, kteří mají chuť dělat změny a věnovat se žákům se SVP, dále potřebují speciální pedagogy, školní psychology, logopedy a dostatek prostoru k vytvoření menších tříd, aby se pedagogové mohli věnovat žákům individuálně. Bohužel všechny tyto zmíněné aspekty jsou slabými stránkami základních škol na území SO ORP Domažlice.



Na druhou stranu jsou na tomto území základní školy, které inkluzivní/společné vzdělávání praktikují dnes a denně a jsou ochotny se o své zkušenosti podělit s dalšími školami. Mohou tak šířit pozitivní osvětu, která zamezí zbytečným obavám pedagogů i rodičů. Pokud bude vytvořen systém kvalitního vzdělání pro pedagogy, bude dostatek fundovaných asistentů pedagoga a bude vytvořeno stabilní finanční zázemí pro další specializované pracovníky, bude se školám obecně zvládat inkluze lépe a nebude docházet k odmítání přijetí žáka se SVP s odůvodněním neodbornosti personálu školy.

Je nezbytné vytvořit systém sdílení dobré praxe a tvorby metodických materiálů. Jedním z nich je Katalog podpůrných opatření (Univerzita Palackého v Olomouci), který reaguje na fakt, že od 1. 9. 2016 budou děti zařazovány do 5 stupňů podpůrných opatření. Škola podle stupně podpůrných opatření musí vytvořit do 4 měsíců podmínky. V katalogu vyhledá učitel druh postižení, dále všechna nutná opatření, která jsou potřeba, charakteristiku postižení atd. Panuje shoda, že k získání kvalitního proinkluzivního vzdělávání pedagogů a asistentů jsou zapotřebí stáže, semináře, udržování kontaktů a podpora ředitelů škol.

Tabulka č. 37: SWOT – 3 analýza prioritní problémové oblasti „Obtížnost a finanční náročnost upravit organizaci a průběh vyučování v souladu s potřebami žáků se SVP“

Obtížnost a finanční náročnost upravit organizaci a průběh vyučování v souladu s potřebami žáků se SVP	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
- Ochota pedagogů praktikujících inkluzivní vzdělávání předávat zkušenosti dál - Možnost škol získat asistenta pedagoga financovaného státem - Možnost využívat katalog podpůrných opatření	- Nedostatečná odbornost a nechuť pedagogů k inkluzi - Nedostatečný počet specializovaných pracovníků a neexistence stabilního zázemí pro tyto pracovníky - Nedostatek prostoru pro vytvoření více menších tříd
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
- Pozitivní osvěta v oblasti inkluze, především mezi pedagogy, ale i pro veřejnost a rodiče - Vytvoření možnosti pro pedagogy získat kvalitní vzdělání v oblasti inkluze - Finanční podpora státu na vytvoření stabilního zázemí pro specializované pracovníky	- Škola nebude upravovat organizaci a průběh vyučování pro žáky se SVP z důvodu neodbornosti personálu a nedostatku prostoru pro vytvoření více menších tříd - Škola nebude přijímat žáky se SVP z důvodu neodbornosti personálu - Malá finanční podpora pro specializované pracovníky

Zdroj: Závěry z jednání pracovních skupin MAP na území SO ORP Domažlice



9. PŘENÁŠENÍ ZODPOVĚDNOSTI ZA VÝCHOVU A VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ A ŽÁKŮ ZE STRANY RODIČŮ NA ŠKOLU VYPLÝVAJÍCÍ Z NEDOSTATEČNÉ SPOLUPRÁCE RODINY A ŠKOLY

Přesné znění SWOT – 3 analýzy uvádí tabulka č. 38.

Problémem, se kterým se setkávají zejména učitelé v mateřských školách a na 1. stupni základních škol, je přenášení odpovědnosti za výchovu dětí z rodiny na školu. Vedle vzdělávání dítěte řada rodičů očekává, že škola zajistí i jeho výchovu, takže pokud se vyskytnou u dítěte výchovné problémy, pokládají to spíše za vinu školy než svou vlastní.

Pedagogové v rámci jednání pracovních skupin, zabývajících se předškolním vzděláváním a inkluzí, v této souvislosti hovořili o rodičovsky nezralých lidech, kteří se neumějí starat o děti, nedokážou sladit potřeby finančního zabezpečení rodiny s organizací času rodiny pro společné prožívání, a tím i výchovné působení na děti. Nedostatek osobního času rodičů bývá důvodem pro „zneužívání“ školních družin, kde část dětí tráví dlouhá odpoledne, i to, že v mateřských školách zůstává část dětí po plnou provozní dobu, někdy i v případech, kdy je matka doma s mladším dítětem.

Nejčastější rizika, která ohrožují spolupráci rodičů se školou a sdílení společné odpovědnosti za výchovu a vzdělávání, je povyšování se jednoho zúčastněného nad druhým, neochota naslouchat, neochota spolupracovat, nedůvěra, kritika a ponižování druhé strany (někdy i před dítětem), strach projevit svůj názor. Někteří rodiče redukuje svůj kontakt se školou na elektronickou komunikaci.

Účastníci pracovních skupin se shodli na tom, že jediným efektivním řešením je vzájemně si s rodiči pomáhat, průběžně se informovat o pokrocích dítěte a spolupracovat při řešení problémů. Zapojit rodiče do dění školy, nabízet jim možnost zúčastnit se výukové činnosti (třeba jen nahlédnutí), případně nechat je navrhnout a zorganizovat společné školní akce dětí s rodiči, a to již v prostředí mateřských a následně základních škol.

Zvláště při jednání s rodiči dětí se speciálními vzdělávacími potřebami je nezbytný takt, trpělivost, neustálá osobní konzultace mezi učitelem a rodičem. Je pedagogickým uměním přenášet důsledně a přitom vlídně zodpovědnost za veškerá rozhodnutí, která se dítěte týkají, na rodiče.

Škola také musí umět nabídnout rodičům dětí s výchovnými a vzdělávacími problémy poradenský servis, zejména kontakt na pedagogicko – psychologickou poradnu nebo speciálně pedagogické centrum, které dítě vyšetří, nabídne vhodnou terapii a současně doporučí škole, jak upravit výchovně vzdělávací podmínky pro toto dítě.



Pro eliminaci problémů ve vzájemné spolupráci rodičů se školou navrhovali zástupci pedagogů i neziskových organizací také dostupnou osvětu pro rodiče, např. ve formě seminářů pro rodiče s účastí pedagogů a dalších odborníků, přednášek na témata výchovných problémů a kde hledat pomoc, jak uspořádat volný čas pro předškoláky nebo školáky.

Sami pedagogové by uvítali možnost hospitací nebo sdílení dobré praxe ve školách, kde dobře funguje spolupráce s rodiči, zejména s rodiči dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. V regionu k takovým školám patří základní škola v Koutě na Šumavě, která již možnost seznámení se s jejími postupy nabídla.

Tabulka č. 38: SWOT – 3 analýza prioritní problémové oblasti „Přenášení zodpovědnosti za výchovu a vzdělávání dětí a žáků ze strany rodičů na školu vyplývající z nedostatečné spolupráce rodiny a školy“

Přenášení zodpovědnosti za výchovu a vzdělávání dětí a žáků ze strany rodičů na školu vyplývající z nedostatečné spolupráce rodiny a školy	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• Zájem MŠ a ZŠ spolupracovat s rodiči • Možnost pro děti a žáky učit se sociálnímu chování ve velkém a heterogenním kolektivu • Dobrá dostupnost poradenského zařízení	• Rodiče se nevěnují dostatečně svým dětem a žákům z různých důvodů • Děti a žáci tráví ve škole velkou část dne, větší část než s rodiči • Nízká úroveň komunikace s rodiči
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
• Pravidelné zapojování rodičů do dění ve škole • Pozitivní osvěta v oblasti vzdělávání pro rodiče • Možnost využití provázanosti tří složek: rodiče – škola – poradenská zařízení	• Rodiče přestanou cítit zodpovědnost za výchovu svých dětí a žáků • Škola bude jediným aktérem ve výchově dětí a žáků • Náhrada komunikace v rodině ICT technikou

Zdroj: Závěry z jednání pracovních skupin MAP na území SO ORP Domažlice



10. NEODPOVÍDAJÍCÍ TECHNICKÝ STAV A VYBAVENÍ NĚKTERÝCH ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍ VČETNĚ VENKOVNÍHO PROSTŘEDÍ ŠKOL

Přesné znění SWOT – 3 analýzy uvádí tabulka č. 39.

Na každém řediteli a zřizovateli školy spočívá zodpovědnost udržovat stav budov v dobrém technickém stavu a neustále inovovat vybavení školy, ať se to týká venkovního prostranství, tedy zahrad a hřišť, tak i vnitřních prostor. Za vnitřní prostory škol nelze pokládat pouze herny a třídy v MŠ a třídy a odborné učebny na ZŠ, ale také společné prostory školy jako např. šatna, jídelna, školní družina a klub, tělocvična, ale také zázemí pro pedagogy, jako jsou kabinety, sborovna atd.

Otázky rekonstrukcí a vybavení školských zařízení byly probírány především na tematických setkáních ředitelů a zástupců zřizovatelů škol, kde účastníci prioritizovali jednotlivé investiční záměry a uváděli stav rozpracování projektů ohledně investic, dále pak na jednání pracovních skupin, kde se řešilo vybavení pro rozvoj jednotlivých gramotností a vzdělávání v oblasti inkluze.

Tabulka č. 39: Neodpovídající technický stav a vybavení některých školských zařízení včetně venkovního prostředí škol

Neodpovídající technický stav a vybavení některých školských zařízení včetně venkovního prostředí škol	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• Zájem ředitelů a zřizovatelů škol o udržení dobrého technického stavu školních budov • Zájem žáků a pedagogů o nové pomůcky a dobrý stav školních budov • Nově vybavené a zrekonstruované prostory školských zařízení díky předešlým dotačním programům	• Špatný technický stav některých budov školských zařízení • Nedostatečné a zastaralé vybavení tříd, učeben, heren, tělocvičen a dalších vnitřních prostor škol • Špatný stav školních zahrad a hřišť školských zařízení
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
• Využití výzvy dotačních programů na rekonstrukce budov a vnitřních prostor škol • Využití výzvy dotačních programů na vybavení tříd, učeben, heren, tělocvičen a dalších vnitřních prostor škol • Využití výzvy dotačních programů na rekonstrukce a vybavení venkovního prostředí školských zařízení	• Havarijní stav školních budov a jejich přilehlých částí • Nedostatek dětí a žáků v důsledku zastaralé nemoderní techniky, nedostatečného materiálního vybavení atd. • Odchod pedagogů z důvodu zastaralé nemoderní techniky, nedostatečného materiálního vybavení atd.

Zdroj: Závěry ze setkání ředitelů a zřizovatelů škol na území SO ORP Domažlice